

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 526/2024-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], narodenej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej AK ZAHRADNIK & Spol., s. r. o., Námestie Mateja Korvína 1, Bratislava, a maloletého sťažovateľa [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4CoP/57/2024 z 30. mája 2024 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia označení v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. septembra 2024 v znení jej doplnení zo 6. a 17. septembra 2024 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na nedotknuteľnosť súkromia podľa čl. 16 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia, vydaným v konaní o návrat maloletého do cudziny pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní (tzv. návratové konanie). Sťažovatelia navrhujú zrušenie napadnutého uznesenia krajského súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie a súčasne požadujú priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že Mestský súd Košice uznesením sp. zn. 12P/41/2023 z 5. júna 2023 rozhodol vo veci návrhu podaného otcom maloletého

sťažovateľa tak, že nariadil jeho návrat do miesta obvyklého pobytu do Španielska a sťažovateľke uložil povinnosť zabezpečiť navrátenie maloletého.

3. Uznesenie mestského súdu z 5. júna 2023 bolo uznesením krajského súdu sp. zn. 4CoP/91/2023 z 2. novembra 2023 zmenené tak, že návrh otca bol zamietnutý. Citované rozhodnutie odvolacieho súdu bolo nálezom ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 87/2024 z 26. marca 2024 zrušené a vec vrátená odvolaciemu súdu na ďalšie konanie z dôvodu vyslovenia porušenia práv maloletého sťažovateľa a jeho otca zaručených čl. 19. ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd krajskému súdu vytkol, že selektívne posudzoval záujmy sťažovateľky, pričom posúdenie záujmov otca a jeho vzťahu k maloletému úplne opomenul, rovnako ako opomenul vlastný názor maloletého a neoddelil záujem sťažovateľky od najlepšieho záujmu maloletého. Rovnako krajskému súdu vzniesol výčitku týkajúcu sa posudzovania hrozby vážnej psychickej ujmy, ktorú odvolací súd viazal izolovane na odlúčenie maloletého od sťažovateľky, t. j. od rodiča zodpovedného za neoprávnené premiestnenie.

4. Následne krajský súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie mestského súdu z 5. júna 2023. Pred rozhodnutím vo veci samej nariadil pojednávanie, na ktorom si zadovážil vyjadrenia rodičov ich výsluchom a zisťoval názor maloletého. V podstatnom zdôraznil, že pre ustálenie obvyklého pobytu maloletého boli rozhodné účel a charakter pobytu v Španielsku, kde obaja rodičia spoločne žili od roku 2006 a kde sa maloletý zdržiaval od 27. septembra 2019 do 8. februára 2023 a kde mal zároveň vytvorené sociálne väzby prostredníctvom predškolských a školských zariadení či krúžkov. Až do premiestnenia maloletého na Slovensko (február 2023) bol maloletý od septembra 2019 prihlásený na základe dohody rodičov do predškolských a neskôr školských zariadení v Španielsku, ktoré kontinuálne navštevoval. Spoločným rozhodnutím rodičov tak došlo v roku 2019 k presťahovaniu maloletého zo Slovenska do Španielska, kde došlo k jeho sociálnej a inštitucionálnej integrácii.

5. Zistené skutkové okolnosti týkajúce sa spôsobu fungovania rodiny po presune do Španielska a v ďalšom období (bývanie rodiny vo vlastnom byte, sociálne začlenenie maloletého do zariadení, zabezpečovanie zdravotnej starostlivosti, výkon zamestnania otcom, trvalé zdržiavanie sa rodičov s maloletým v byte, kde mal vytvorené rodinné zázemie a kde trávili spoločný čas pri rodinných aktivitách) považoval za dostatočné k prijatiu záveru, že u oboch rodičov bola prítomná vôľa zriadiť v Španielsku stabilné centrum svojich záujmov. Dĺžka prítomnosti na danom mieste presahujúca obdobie troch rokov a piatich mesiacov predstavuje dosiahnutie dostatočného stupňa stability rodiny na území Španielska.

6. Za nedôvodné považoval krajský súd námietky sťažovateľky týkajúce sa čl. 13 Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí, ktorý bol 25. októbra 1980 prijatý v Haagu (ďalej len „Haagsky dohovor“), upravujúceho výnimky pre nenariadenie návratu maloletého, pričom v čase podania návrhu hrozba vyžadujúca si zabezpečenie primeraných opatrení nebola zistená. Za takúto hrozbu nepovažoval krajský súd ani tvrdenia sťažovateľky o odlúčení maloletého od sťažovateľky, dopady pretrvávajúceho rodičovského konfliktu, vytvorenie lepších podmienok na šťastnejší a spokojnejší život. V konaní nebolo preukázané akékoľvek násilné správanie navrhovateľa voči sťažovateľke ani voči maloletému v období trvania spoločnej domácnosti. Tvrdenia sťažovateľky neobsahovali skutočnosti spôsobilé preukázať bezprostredné

ohrozenie fyzickej alebo psychickej integrity maloletého, ktorý má pozitívny vzťah k otcovi, ako vyplynulo z dokazovania.

7. V kontexte uplatnenia výnimky podľa čl. 13 Haagskeho dohovoru a prípadného odmietnutia návratu maloletého v prípade jeho nesúhlasu s návratom odvolací súd akcentoval po zisťovaní aktuálneho názoru maloletého, že tento sa jednoznačne vyslovil, že jeho želaním je žiť so sťažovateľkou na Slovensku. Aj napriek vyslovenému názoru, ktorého formovanie mohlo byť ovplyvnené jeho pobytom na Slovensku od februára 2023 a jeho rodinným zázemím v čase zisťovania názoru (maloletý bol pod výlučným vplyvom sťažovateľky približne 15 mesiacov, pričom otcovi bolo v styku bránené, čo vyústilo do potreby jeho úpravy neodkladným opatrením), krajský súd akcentoval vzhľadom na vek maloletého (7 rokov), že nejde o dieťa, u ktorého je všeobecne daná jeho vyspelosť v zmysle citovaného ustanovenia.

II.

Argumentácia sťažovateľov

8. Sťažovatelia odôvodňujú porušenie svojich práv tým, že krajský súd zmenil svoje pôvodné rozhodnutie a dospel k opačnému rozhodnutiu vo veci, a to bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré by túto zmenu vysvetľovalo. Atakujú v tomto smere predovšetkým záver o integrovaní sa maloletého do prostredia a o nepreukázaní násilného správania navrhovateľa k sťažovateľke. Odvolací súd rovnako podľa sťažovateľov síce zisťoval názor maloletého, ale neriadil sa výsledkami vykonaného dokazovania. Rovnako neodôvodnil, z akých dôvodov považoval vyjadrenie maloletého za relevantné v predchádzajúcom rozhodnutí a za irelevantné v napadnutom uznesení.

9. Ako porušenie práva na spravodlivý proces sťažovatelia vnímajú to, že odvolací súd vychádzal zo skutkového stavu aktuálneho ku dňu premiestnenia maloletého na Slovensko (február 2023), a nie zo skutkového stavu aktuálneho ku dňu rozhodovania odvolacieho súdu. Od času zamietnutia návrhu prvým rozhodnutím odvolacieho súdu až do vydania nového napadnutého uznesenia odvolacieho súdu konala sťažovateľka v dobrej viere, že domov maloletého je stabilizovaný na Slovensku, pričom maloletý za toto obdobie rozvíjal vzťahy s rovesníkmi a rodinou na Slovensku. Odvolací súd túto skutočnosť žiadnym spôsobom nezohľadnil.

10. Za najzávažnejšie pochybenie považujú sťažovatelia konštatovanie odvolacieho súdu, že maloletý sa jednoznačne vyjadril, že chce ostať na Slovensku s matkou, keďže uvedené je v rozpore s tým, čo uviedol na pojednávaní („... *dieťa je veľmi šikovné, komunikatívne... maloletý jednoznačne uviedol, že chce byť na Slovensku, absolútne bez akéhokoľvek zaváhania... Maloletý sa jednoznačne vyjadril, že chce ostať na Slovensku a nevie si predstaviť, že by sa mal vrátiť do Španielska*“). V odôvodnení svojho rozhodnutia teda súd popísal názor maloletého nesprávne. Ide o taký závažný zásah do skutkového stavu, v dôsledku ktorého došlo na strane maloletého aj sťažovateľky k zásahu do práva na spravodlivý proces. Zmenou významu vyjadrenia maloletého a nerešpektovaním skutočného názoru porušil odvolací súd právo maloletého na súkromný a rodinný život.

11. Zabezpečenie najlepšieho záujmu maloletého vyžaduje, aby súd posudzoval aj otázku vystavenia maloletého násiliu. V napadnutom uznesení pritom uviedol odlišný názor ako v predchádzajúcom rozhodnutí, v ktorom bolo zdôraznené, že aj prítomnosť domáceho násillia

a odlúčenie od primárnej vzťahovej osoby je možné považovať za spôsobilé vyvolať psychickú ujmu.

12. Priznanie primeraného finančného zadost'učinenia s'ťažovateľa žiadajú z dôvodu, že maloletý bol nútený rešpektovať právoplatné a vykonateľné napadnuté uznesenie krajského súdu a presťahoval sa do Španielska a s'ťažovateľka sa snaží zabrániť, aby syn utrpel ťažkú psychickú ujmu, čo si vyžaduje popretie jej práva na vlastné súkromie a vyst'ahovanie sa zo svojho domova za synom do Španielska.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej s'ťažnosti

13. Podstatou ústavnej s'ťažnosti je námietka ústavnej neudržateľnosti napadnutého uznesenia krajského súdu, a to z dôvodov uvádzaných v časti II tohto uznesenia.

14. Ústavný súd ústavnú s'ťažnosť s'ťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná s'ťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej s'ťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

15. Ústavný súd v úvodnej časti tohto rozhodnutia v kontexte zákonných náležitostí, ktorých splnenie sa vyžaduje pre uplatnenie právomoci ústavného súdu vo veci ústavnej s'ťažnosti konať, s prihliadnutím na skutočnosť, že s'ťažovateľmi sú maloletý a jeho matka ako zákonný zástupca, poukazuje na § 31 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého „Žiadny z rodičov nemôže zastupovať svoje maloleté dieťa, ak ide o právne úkony, pri ktorých by mohlo dôjsť k rozporu záujmov medzi rodičmi a maloletým dieťaťom alebo medzi maloletými deťmi zastúpenými tým istým rodičom navzájom; v takom prípade súd ustanoví maloletému dieťaťu opatrovníka, ktorý ho bude v konaní alebo pri určitom právnom úkone zastupovať.“.

16. Vzhľadom na potenciálny rozpor záujmov medzi s'ťažovateľkou a maloletým s'ťažovateľom v tomto konaní (vzájomne súperiace záujmy medzi rodičmi navzájom a maloletým) by ústavný súd maloletému v prípade prijatia ústavnej s'ťažnosti na ďalšie konanie musel ustanoviť opatrovníka, ktorý by ho v konaní pred ústavným súdom zastupoval na účely prípadného odstránenia rozporu záujmov. Uvedená skutočnosť uplatnením materiálneho prístupu k ochrane ľudských práv a základných slobôd však s prihliadnutím na totožnosť argumentácie odôvodňujúcej porušenie označených práv vo vzťahu k obom s'ťažovateľom nebránila uplatneniu právomoci ústavného súdu sa vecou vo vzťahu k obom s'ťažovateľom zaoberať a ústavnú s'ťažnosť prejednať.

17. Vzhľadom na osobitný charakter návratového konania, o ktoré v konkrétnych okolnostiach veci vo svojej podstate ide, ústavný súd poukazuje na relevantnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), z ktorej s prihliadnutím na koncept najlepšieho záujmu dieťaťa v takomto konaní, ktoré je ústavnou s'ťažnosťou primárne spochybňované, predovšetkým vyplýva, že rozhodujúcou okolnosťou je nájdenie spravodlivej rovnováhy medzi súperiacimi záujmami,

ktoré sú v hre – záujmami dieťaťa, oboch rodičov a verejného poriadku, majúc na zreteli, že najlepší záujem dieťaťa je prvoradý a prevencia a okamžitý návrat korešpondujú so špecifickým konceptom „najlepšieho záujmu dieťaťa“. Záujmy rodičov, najmä záujem na pravidelnom kontakte so svojimi deťmi, nesmú byť opomenuté pri zvažovaní jednotlivých dotknutých záujmov (rozsudok Veľkej komory ESLP vo veci X. v. Lotyšsko z 26. 11. 2013, č. 27853/09, § 95 a § 96).

18. Priamo z čl. 8 dohovoru, ako aj zo samotného Haagskeho dohovoru ustanovujúceho výnimky z pravidla urýchleného návratu do krajiny obvyklého pobytu vyplýva, že návrat nemôže byť nariadený automaticky alebo mechanicky, ale vždy s prihliadnutím na konkrétne okolnosti danej veci (rozsudok ESLP vo veci Maumousseau and Washington v. Francúzsko zo 6. 12. 2007, č. 39388/05, § 72).

19. Vo veciach návratového konania je vyžadované bezodkladné (urgentné) konanie, pretože plynutie času by mohlo mať nenapraviteľné následky pre vzťah medzi dieťaťom a rodičom, od ktorého bolo oddelené (rozsudky ESLP vo veci Maire v. Portugalsko č. 48206/99 z 26. 6. 2003 a vo veci Adžič v. Chorvátsko č. 22643/14 z 12. 3. 2015).

20. V obdobných prípadoch, ako je prípad sťažovateľov, môže dôjsť ku kolízii medzi (na jednej strane) záujmom na ochrane rodinného a súkromného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru, ktorého neoddeliteľným a nosným komponentom je prežívanie osobnej prítomnosti, blízkosti a starostlivosti medzi deťmi a rodičmi, a (na druhej strane) medzi najlepším záujmom dieťaťa (rozsudok ESLP vo veci Ferrari v. Rumunsko z 28. 4. 2015, č. 1714/10). Článok 8 ods. 1 dohovoru okrem ochrany hmotného práva na súkromný a rodinný život obsahuje aj procesnú garanciu, že toto právo bude zo strany členského štátu plne rešpektované a aktívnymi opatreniami verejných autorít bude jeho realizácii napomáhané. Je povinnosťou štátu vynaložiť všetko úsilie, ktoré od neho možno očakávať, aby zabezpečil návrat dieťaťa, avšak s ohľadom na spravodlivú rovnováhu medzi záujmami dieťaťa, rodičov a verejným poriadkom (rozsudok ESLP vo veci M. A. v. Rakúsko z 15. 1. 2015, č. 4097/13).

21. Osobitne z rozhodovacej činnosti ústavného súdu v súvislosti s námietkou sťažovateľov o ústavnej neudržateľnosti nimi napádaného uznesenia krajského súdu vyplýva, že ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci sa úloha ústavného súdu obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie právnych predpisov všeobecnými súdmi s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

22. Náležitým posúdením dôvodov obsiahnutých v napadnutom uznesení krajského súdu ústavný súd konštatuje ústavnú akceptovateľnosť záveru, ktorým došlo k vyhoveniu návrhu otca a nariadeniu návratu maloletého do Španielska.

III.1. K namietanému porušeniu práv sťažovateľky:

23. Princíp materiálnej pravdy v mimosporovom procese možno vnímať ako smerovanie procesného postupu v takých intenciách, aby meritórne rozhodnutie spočívalo na čo najúplnejšom a najspoľahlivejšom zistenom skutkovom stave, čo najviac sa približujúc skutočnému stavu veci, objektívnej pravde [čl. 6 a § 35 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“)]. Pre rozhodnutie v predmetnom konaní sú rozhodujúce skutočnosti subsumovateľné pod hmotnoprávne posúdenie toho, či premiestnenie alebo zadržanie maloletého bolo neoprávnené a či je daný niektorý z dôvodov na nenariadenie jeho návratu (§ 123 CMP). Obdobne ako v civilnom sporovom konaní aj tu sa uplatňuje zásada, podľa ktorej dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo (§ 191 CMP). Po vrátení veci krajskému súdu na podklade nálezu ústavného súdu z 26. marca 2024 tento nariadil vo veci pojednávanie, na ktorom vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov konania a zisťovaním názoru maloletého (bod 44 napadnutého uznesenia krajského súdu), pričom z ustáleného skutkového stavu veci následne vyvodil dostatočne odôvodnený záver o ustálení obvyklého pobytu maloletého, pre ktorý plnili rozhodujúci význam účel a charakter pobytu v Španielsku (body 4 a 5 tohto uznesenia).

24. Z uvedených dôvodov, akcentujúc doplnenie dokazovania, ako aj uplatnenie princípov materiálnej pravdy a voľného hodnotenia dôkazov, sa javí ako *prima facie* nedôvodná námietka sťažovateľov o tom, že odvolací súd dospel k odlišným záverom bez toho, aby vykonal vo veci v tomto smere dokazovanie.

25. Súdom, ktoré rozhodujú o návrate dieťaťa, neprináleží skúmať, v ktorej krajine by bolo alebo mohlo byť dieťa spokojnejšie alebo šťastnejšie, či v krajine únoscu alebo v krajine obvyklého pobytu. Iba súdom v mieste obvyklého pobytu dieťaťa prináleží právo skúmať rodinnú situáciu (m. m. II. ÚS 736/2017, II. ÚS 322/2019, II. ÚS 223/2017, III. ÚS 93/2018, III. ÚS 132/2018, I. ÚS 341/2022).

26. Záver odvolacieho súdu, že v konkrétnych okolnostiach veci nebola preukázaná existencia výnimiek z nariadenia návratu maloletého podľa čl. 13 Haagskeho dohovoru, považuje ústavný súd za odôvodnený ústavno-konformne. Ústavný súd už v súvislosti s aplikáciou relevantného ustanovenia judikoval, že každá zmena sociálneho a kultúrneho prostredia pri návrate do inej krajiny (aj keď krajiny obvyklého pobytu dieťaťa) predstavuje určité riziko vzniku sociálnych a kultúrnych záťaží pre dieťa, avšak s týmto rizikom je potrebné objektívne počítať a formulácia čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru uvedené akcentuje, keď pripúšťa nenariadiť návrat dieťaťa rozhodnutím súdu do krajiny obvyklého pobytu len v prípade existencie vážneho nebezpečenstva (a teda nie všeobecného, potenciálneho alebo v miere predpokladaného a logického) fyzickej alebo duševnej ujmy (a teda nie vo vzťahu k nezačleneniu do sociálneho či kultúrneho prostredia samému osebe) alebo privedenia dieťaťa do neznesiteľnej situácie (musí ísť o situáciu, ktorá má reálny potenciál ohroziť mravný vývoj dieťaťa alebo ktorá vystavuje dieťa reálnemu strádaniu po stránke nedostatku pre život nevyhnutných predpokladov – strava, ošatenie, bývanie, vzdelanie a pod.; m. m. II. ÚS 282/2017).

27. Okrem toho v reakcii na námietku obsiahnutú v bode 11 a naviazaní maloletého na primárnu vzťahovú osobu v súlade s ustálenou judikatúrou EŠLP ústavný súd zdôrazňuje, že odlúčenie

dieťa od rodiča, nech je pre dieťa akokoľvek zložitá, automaticky nespĺňa test existencie vážneho nebezpečenstva ujmy či neznesiteľnej situácie (rozsudok ESLP vo veci G. N. proti Poľsku z 19. 7. 2016, sťažnosť č. 2171/14, § 61). Je teda nevyhnutná existencia ďalších konkrétnych špecifických okolností, ktoré by tento záver o existencii vážneho nebezpečenstva odôvodňovali. V tomto prípade nesie dôkazné bremeno osoba, ktorá dieťa neoprávnene premiestnila alebo zadržala (m. m. I. ÚS 304/2018). Z dôvodovej správy k Haagskemu dohovoru, ako aj z existujúcej judikatúry súdov členských štátov a odporúčaní špeciálnych komisií však v tomto smere vyplýva nevyhnutnosť reštriktívnej interpretácie relevantného ustanovenia, pričom v zásade sa umožňuje uplatnenie výnimky len v dvoch prípadoch, a to v prípade, že dieťa je vystavené nebezpečenstvu (hladomor, vojnový konflikt, epidémia nákazlivej choroby a pod.), a v prípade, že správanie osoby požadujúcej návrat by mohlo vystaviť dieťa nebezpečenstvu ujmy, napr. vážne zneužívanie alebo zanedbávanie dieťaťa (m. m. I. ÚS 304/2018).

28. V nadväznosti na už uvedené v konkrétnostiach ústavný súd odkazuje na ústavne udržateľné závery krajského súdu, podľa ktorých sťažovateľka nepredniesla v návratovom konaní skutočností spôsobilých preukázať bezprostredné ohrozenie fyzickej alebo psychickej integrity maloletého, a to ani k tvrdenému údajnému násilnému správaniu otca k nej a maloletému (bod 6 tohto uznesenia).

29. V súvislosti so zisťovaním názoru maloletého sťažovateľka atakuje predovšetkým nesprávnosť hodnotenia dôkazov zo strany odvolacieho súdu a predkladá svoje vlastné hodnotenie so záverom, ktorý smeruje k odmietnutiu maloletého žiť v Španielsku.

30. Ústavný súd na tomto mieste poznamenáva, že do procesu zisťovania skutkového stavu ako výsledku činnosti hodnotenia dôkazov nie je ústavný súd v zásade oprávnený zasahovať (s výnimkou extrémnej svojvôle pri aplikácii právnych predpisov zo strany konajúcich súdov), keďže ide o proces aplikácie jednoduchého práva (podústavného práva) a manažovanie procesu dokazovania patrí výlučne do kompetencie všeobecných súdov. Vyžadovanú svojvôľu pri aplikácii právnych predpisov v procese hodnotenia dôkazu pritom ústavný súd nezistil.

31. Vo vzťahu k charakteru nesúhlasu, ktorý dieťa prejaví, aplikačná prax členských štátov Haagskeho dohovoru prijala viacero záverov, ktoré boli zhrnuté v rozhodnutí ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 304/2018. Ústavný súd poukázal na prípad Re. R., v ktorom anglický súd konštatoval, že dieťa musí prejsť viac ako len bežné preferovanie pobytu v jednej krajine pred pobytom v inej krajine, ako aj to, že možnosť nenariadiť návrat má súd len vtedy, ak sa preukáže, že dieťa má relevantné dôvody na svoje námietky, ak však je názor dieťaťa ovplyvnený treťou osobou alebo únoscom, potom by sa naň nemalo prihliadať (k tomu pozri aj BURDOVÁ, K. *Občianskoprávne aspekty medzinárodných únosov detí*. 1. vydanie. Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta. 2016, s. 89 – 90.).

32. Hodnotenie dôkazu vykonávaného výsluchom maloletého nevykazuje znaky arbitrárnosti či svojvôle. Plne korešponduje s aplikačnou praxou členských štátov Haagskeho dohovoru, ktorá vyžaduje viac než len preferovanie pobytu v jednej krajine (maloletý chce zostať na Slovensku a nevie si predstaviť, že by sa mal vrátiť do Španielska), ako aj preukázanie relevantných dôvodov pre prípadné kategorické odmietnutie žiť v príslušnej krajine, ktoré v konkrétnych okolnostiach veci absentujú v konaní pred všeobecnými súdmi, ako aj v konaní pred ústavným súdom. Navyše ústavne udržateľným je aj postup odvolacieho súdu, ktorým poukazuje na možné formovanie názoru maloletého pod vplyvom rodinného zázemia s ohľadom na jeho vek 7 rokov (bod 7 tohto

uznesenia). Odvolací súd relevantné ustanovenia príslušných právnych predpisov podľa ústavného súdu aplikoval spôsobom, ktorý sa neprieči ich účelu a zmyslu.

33. Nad rámec na zdôraznenie správnosti už uvedeného ústavný súd akcentuje aj to, že všeobecný súd v návratovom konaní rozhoduje len o nariadení alebo nenariadení navrátenia dieťaťa do miesta jeho obvyklého pobytu, t. j. o (ne)navrátení dieťaťa pod jurisdikciu príslušného štátu. Rozhodnutie vydané v návratovom konaní však nie je rozhodnutím o opatrovníckych právach ani rozhodnutím o navrátení dieťaťa konkrétnej osobe, resp. rozhodnutím o oddelení dieťaťa od inej konkrétnej osoby (m. m. I. ÚS 298/2018). Aj z uvedeného dôvodu je preto bez právnej relevancie námietka sťažovateľky atakujúca osobnú starostlivosť otca o maloletého (maloletý bude v starostlivosti tretích osôb).

34. Napokon, ako už bolo zdôraznené, v tzv. návratovom konaní sú rozhodujúce skutočnosti subsumovateľné pod hmotnoprávne posúdenie toho, či premiestnenie alebo zadržanie maloletého bolo neoprávnené a či je daný niektorý z dôvodov na nenariadenie jeho návratu, preto bolo namieste skúmať a posudzovať skutočnosti, ktoré existovali v čase premiestnenia maloletého, ako aj v čase rozhodovania súdov vo veci návrhu otca. Nemožno však v tomto smere prisvedčiť tvrdeniu sťažovateľky (k tomu pozri bod 9 tohto uznesenia), podľa ktorého jej konanie v dobrej viere na podklade predchádzajúceho rozhodnutia odvolacieho súdu až do vydania napadnutého uznesenia je skutočnosťou, ktorá by sama osebe (*eo ipso*) mala byť zohľadnená pri opätovnom rozhodovaní vo veci, keďže popiera uplatnenie právomoci ústavného súdu preskúmať a následne zrušiť právoplatné a vykonateľné rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré nespĺňa požiadavku ústavnej konformnosti a v neposlednom rade aj právnu úpravu tzv. návratového konania a stanovených skutočností, ktoré sú pre rozhodnutie vo veci determinujúce.

35. Zohľadňujúc predbežné závery k námietkam sťažovateľky spochybňujúcim ústavnú akceptovateľnosť rozhodnutia vydaného v návratovom konaní, ústavný súd konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia relevantných právnych predpisov podstatných pre posúdenie veci navrátenia maloletého do miesta obvyklého pobytu interpretoval a aplikoval ústavne konformným spôsobom, pričom jeho úvahy vychádzajú z dostatočne zisteného skutkového stavu, sú logické, a preto aj celkom legitímne, právne akceptovateľné a ústavne konformné.

36. Z napadnutého uznesenia krajského súdu možno podľa názoru ústavného súdu vyvodiť, že v ňom dal odpoveď na všetky podstatné otázky, ktoré mali pre návrat maloletého do miesta obvyklého pobytu zásadný význam, pričom vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi odvolacieho súdu na strane druhej je logický. Pokiaľ vo veci konajúci odvolací súd v odôvodnení svojich rozhodnutí uviedol, z ktorých dôkazov vychádzal, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil a ako vec právne posúdil, pričom odôvodnenie jeho rozhodnutia je presvedčivé, námietky sťažovateľky atakujúce neústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia krajského súdu nemôžu mať za následok prijatie záveru o tom, že v konkrétnych okolnostiach veci došlo k porušeniu práv sťažovateľky na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie či jej práv na rešpektovanie súkromného a rodinného života.

37. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť vo vzťahu k sťažovateľke odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.2. K namietanému porušeniu práv maloletého:

38. Vzhľadom na dôvody, pre ktoré odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky smerujúcu proti napadnutému uzneseniu krajského súdu (časť III.1 odôvodnenia tohto uznesenia), je zjavné, že aj po prípadnom ustanovení opatrovníka by nemohol ústavnej sťažnosti maloletého sťažovateľa z rovnakých dôvodov, ako odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky, vyhovieť. Z uvedených dôvodov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní vyhodnotil ústavnú sťažnosť maloletého sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú a z tohto dôvodu ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

39. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľov uvedených v ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu